L'any que va venir un tal Gil de Biedma

La Llibreria 22 lliura dijous que ve el 36è Premi Just M. Casero, una festa que als vuitanta va contribuir a situar Girona en el mapa cultural de Catalunya

V ora el migdia, Jaime Gil de Biedma va plantar-se davant la porta del Teatre Municipal de Girona amb una bossa de supermercat a la mà i una expressió de no saber ben bé què hi estava fent, allà, però resignat a esperar aquell individu que uns dies abans li havia trucat per proposar-li de presentar un premi literari del qual, fins aquell moment, no tenia ni la més remota idea que existís. Guillem Terribas, l'instigador de la trobada, va arribar atribolat i cohibit, i amb prou feines s'havien presentat que ja l'invitava a seguir-lo cap a dins. Gil de Biedma, impertèrrit, li va donar l'alto. «Sóc incapaç de parlar en públic si no m'he pres abans un parell de gintònics», va informar-lo amb la mateixa calma amb què hauria constatat que necessitava passar primer pel bany. Terribas, dòcilment, el va acompanyar al primer bar que va trobar i, a la salut d'una improvisada camaraderia, va escurar el seu propi got de ginebra. «Vaig entrar al teatre completament K.O.», recorda el gestor de la Llibreria 22, que organitza el premi.

Era el 3 de novembre de 1984, ara farà trenta anys, i en aquesta beneïda ciutat amb prou feines hi feia parada en gira l'Escriptor del Mes i, per Fires, la vela del circ. Tenir en plena plaça del Vi Jaime Gil de Biedma, amb el seu imponent cap rasurat i aferrat a una vulgar bossa de plàstic (a dins, una ampolla de vi bo pensant ja en el sopar a Ultramort), era d'un exotisme que només podia deure's a la desimboltura de Guillem Terribas i a la malícia dels membres del primer jurat del premi Just Manuel Casero. «Van ser ells, els que em van desafiar a portar a Girona personatges que no hi venien ni per casualitat, per donar més repercussió al premi i per posar-me a prova a mi», explica el llibreter, sense cap acritud pels antics companys. El cas és que, esperonat per la provocació, va aconseguir que vinguessin a Girona, els primers anys de la festa del Casero, no només Gil de Biedma, sinó també el Gato Pérez, Teresa Gimpera, Quim Monzó, Joan de Sagarra, Eduardo Mendoza o Avel·lí Artís Tísner, que va fer-se tan amic del taxista que el va portar el 1987 al Casero, un tal Antonio, que el va exigir sempre més de xofer per tornar a la ciutat. Avui, acostumats a l'AVE, als invitats de les càtedres universitàries i a les gires d'autors en promoció editorial, semblen anècdotes provincianes; en aquella època, eren gestes excepcionals. I més considerant que el Casero era un premi acabat de néixer, d'un gènere poc prestigiós com la narrativa curta i amb una dotació (75.000 pessetes) més comparable a un concurs de festa major que a un cartell de reputació nacional. Per descomptat, no hi havia retribució per als invitats.

L'any 1981, quan se'n va convocar la primera edició, no es va plantejar encara la presència de cap figura de renom per enaltir l'esdeveniment, però sí una enginyosa novetat respecte de vetllades semblants que aviat va revelar els seus efectes desastrosos. Per defugir la formalitat d'altres premis, com ara el Bertrana de novel·la, la Llibreria 22 va convocar la seva festa en ple envelat de Fires i a la mateixa hora que el jurat tot just començava a deliberar. Les tres-centes persones que van acudir a la cita no només quedaven del tot desemparades davant la magnitud d'un espai pensat per acollir-ne cinc mil, sinó que a sobre van haver d'esperar més de dues hores que un jurat dubitatiu fes la seva elecció mentre l'orquestra Galana continuava tocant com enmig d'un naufragi. No van repetir mai més l'error. Els anys següents procurarien escollir locals d'aforament limitat dins una estratègia per reivindicar espais històrics de la ciutat: l'institut vell, l'auditori de la Mercè o el Saló de Descans del Teatre Municipal. Va ser a partir de la segona edició, el 1982, que es va instituir la tradició del convidat, a proposta del jurat, que els primers quinze anys van formar, amb petites variacions, Miquel Berga, Dolors Oller, Antoni Puigverd, Modest Prats, Albert Rossich, Salvador Sunyer i Joan Miró com a secretari sense vot. L'escollit va ser el poeta Narcís Comadira, que segons Terribas ha passat a la història del Casero com un dels invitats més durs de convèncer per la seva aprensió a parlar en públic. La fórmula, però, va funcionar, i l'any següent el jurat va

decidir picar alt: volien ni més ni menys que El Pescaílla, el marit de Lola Flores. No era només una boutade o una juguesca per desafiar els dots persuasius de l'organitzador, sinó una aposta clara per desmitificar la solemnitat dels actes culturals i per acompanyar la jove literatura que el Casero promovia d'una alegria afegida. Terribas s'hi va desviure, però no en va aconseguir el contacte i va acabar dirigint els passos cap al mestre de la rumba, el Gato Pérez, que va acceptar tot i les suspicàcies inicials. Quan Modest Prats va veure embadalit entre el públic el fotògraf Pablito, que tenia fama de no demorar-se a cap acte més del que tardava a obtenir la imatge que li exigia el diari on treballava, va saber que anaven pel bon camí. Superar aquella proesa en l'edició següent va convertir-se en l'objectiu prioritari, i va ser llavors que va sortir el nom de Gil de Biedma.

Guillem Terribas no les tenia totes. El poeta de Las personas del verbo no era pas precisament conegut per avenir-se a aquesta classe de saraus, i d'altra banda, el seu aire senyorial, el seu càrrec directiu a la Compañía de Tabacos de Filipinas i el fet mateix que hagués pràcticament deixat d'escriure estenien damunt d'ell una llegenda d'home sever i inaccessible. Hi havia, a més, el petit enrenou que havia suscitat la seva inclusió, junt amb altres escriptors d'expressió castellana, com Eugenio Trías o Manuel Vázquez Montalbán, en el Consell Assessor de Cultura que acabava de constituir el conseller de Cultura, Joan Rigol, i del qual també formava part Modest Prats. Però ho va intentar. «Buenos días, le llamo de la Llibreria 22 de Gerona...» «¿Cómo?» «Sí, mire, organizamos un premio literario y nos gustaría invitarle a presentar el acto.» «¿Hacer qué?» Així d'atropellada recorda avui el llibreter aquella conversa, que Gil de Biedma es va encarregar d'escurçar demanant-li sisplau que li escrivís per carta el que fos que estava intentant dir-li. Una manera com una altra de treure-se'l de sobre, va pensar el gironí, que ignorava l'escrupolosa pulcritud amb què el poeta atenia la seva correspondència. Un prodigi: va acceptar. «A tots els convidats els donàvem llibertat perquè parlessin del que volguessin, i ell va decidir llegir tres poemes seus, entre ells 'No volveré a ser joven', amb aquella veu, aquella presència... Va ser espectacular." En acabar el lliurament del premi, que aquell any va guanyar Josep Valls (la finalista va ser una desconeguda Maria Mercè Roca), els organitzadors el van portar a dinar amb el jurat al restaurant Can Bronsoms, on l'ambient va ser més aviat tens fins que a Terribas, amb aquella despreocupació seva (podia ser que aconseguís trencar el gel o que rebés un cop de puny), se li va acudir preguntar-li, ja que freqüentava les Filipines, per la inefable Isabel Preysler. Va ser oli en un llum, i la lliçó que va impartir sobre les disputes pel poder a Manila, sobre les maquinacions de Marcos o sobre els dots de seducció de l'exdona de Julio Iglesias va ser memorable. Va fer altres revelacions; per exemple, que era incapaç de sostenir una conversa amb algú que no hagués llegit La Cartoixa de Parma, i que considerava el cambrer de Cal Coix, el bar del carrer de la Força que solia visitar quan parava a Girona camí d'Ultramort, l'home més intel·ligent que havia conegut mai, a pesar que era improbable que hagués llegit ni una ratlla de Stendhal.

Publicat a:
-Cultura 24-10-2014 Pàgina 26

Font del document:
http://www.elpuntavui.cat/noticia/article/5-cultura/19-cultura/788724-lany-que-va-venir-un-tal-gil-de-biedma.html?cca=1&piwik_campaign=rss&piwik_kwd=portada&utm_source=rss&utm_medium=portada&utm_campaign=rss